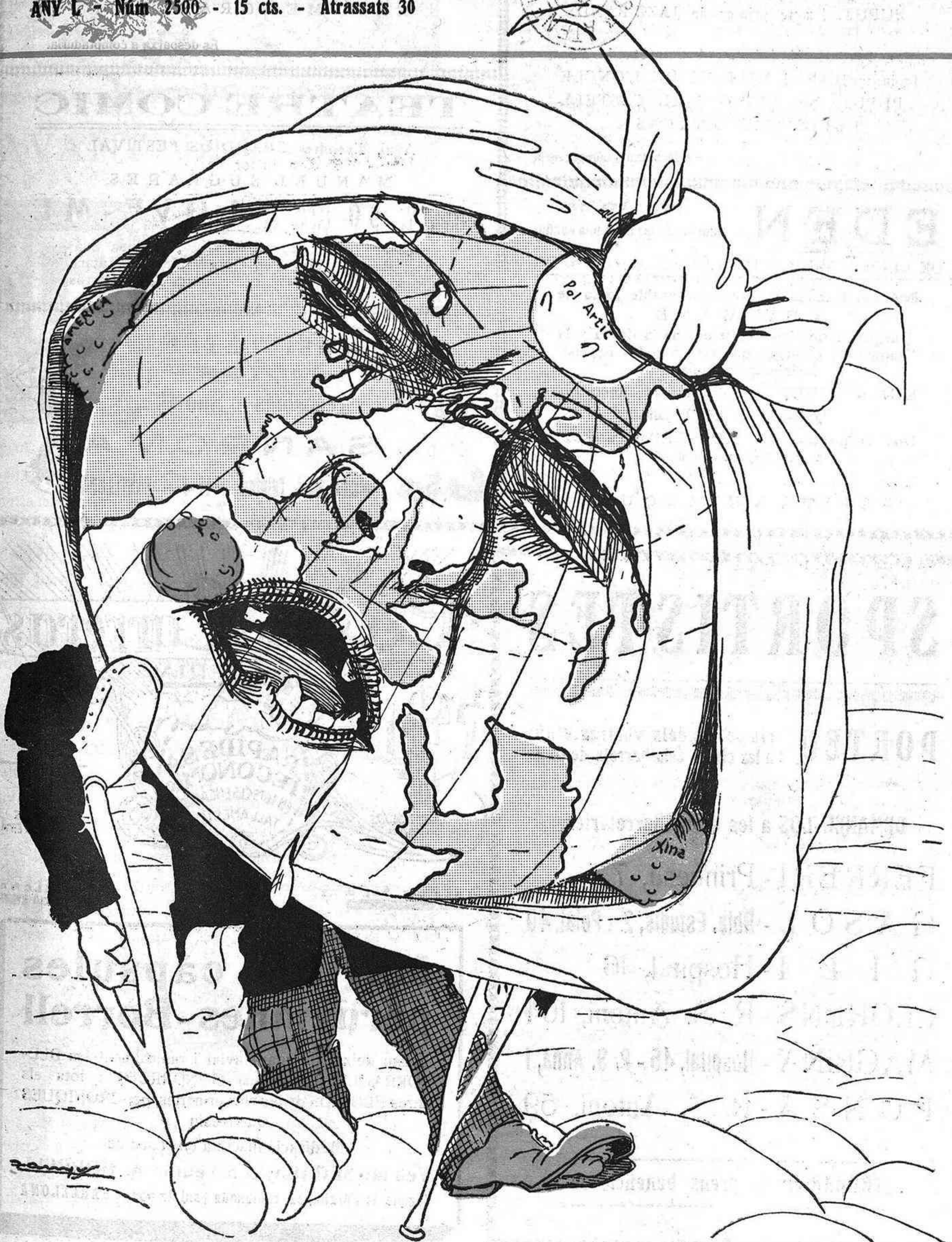

Barcelona 20 de maig de 1927

L'Esquella de la Torratxa

ANY I - Núm 2500 - 15 cts. - Atrassats 30

EL MÓN ESTA MALALT

—Qui t'ha vist i qui et veu!

NOVEDADES Teatre Català

Avui, nit, funció a BENEFICI de
ELVIRETA JOFRFE
PUPUT, i acte primer de JAZZ-BAND

Diumenge, secció única, a dos quarts de cinc
de la tarda, **ELS MILIONS DE L'ONCLE**
i PUPUT. Nit, PUPUT i **EL CASTELL**
DELS TRES DRAGONS

Es despatxa a comptaduria

EDEN ASALTO, 12 Dancing de las mil y una noches

DE CINCO TARDE A TRES DE LA MADRUGADA

Enorme, formidable, inconmensurable éxito de
LEVI WINE

el negro maravilloso, el coloso de la danza y la
"claquette", el negro que reta a todos los bai-
larines de Europa, y

KIN ARDINET, otra celebridad americana
la danzarina del Rajah

Dos Orquestas, dos, Real Criolla Parellada
y los negros Jackson

Hoy, la deliciosa

PEPITA VELAZQUEZ

OLIMPIA

L'ESPECTACLE MES GRAN QUE S'HA
VIST A BARCELONA

Els 30 lil·liputencs Singer

EXIT MEMORABLE!!!

Es despatxa a comptaduria.

TEATRE COMIC

Avui, divendres **GRANDIOS FESTIVAL**
a honor de
MANUEL SUGRAÑES

amb mo- 50 represen- **LOVE-ME**
tiu de la tació de

prenent-hi part: Consol Hidalgo, Cándida Suà-
rez, Ramon Peña, Pau Gorgé, Matilde Xatart,
Josep Santpere, Joaquim Montero, Enric Borràs

**BICICLETES
MOTOR**

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 I - BARCELONA

SPORTISTES

PORTEU els colors dels vostres clubs
a les cintes dels barrets de palla

DEMANEU-LOS a les grans Barreteries:

FERRERI - Princesa, 7

GASOL - Rbla. Estudis, 2 - Pelai, 40

GIL I - Hospital, 16

LLORENS - R. S. Antoni, 104

MAGRIÑA - Hospital, 45 - P. S. Anna, 1

PONSA - R. S. Antoni, 59

TROBAREU els preus beneficiosos

CASA CARRERAS
SASTRERIA
RAPIDE SA
ECONOMIA
EN TOTS ELS ENCARRECS
TALL AMERICA
FORMADE TRAJOS
DES DE 40Ptes.
GENERES
ULTIMA NOVETAT

PLAÇA DEL SOL 9.

BARCELONA
GRACIA

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-
NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els
altres FLUIXOS de les vies urinaries, per CRONIQUES
que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

DAVANT DEL DEURE

Hi han dues o tres coses al món que són facilíssimes de fer i una d'elles és parlar malament dels polítics. Jo he rebut moltes i sanitoses lliçons d'un dels homes que més influències haurien d'haver tingut a Catalunya i que per la seva manera d'ésser, més s'ha estimat viure al marge que actuar de ferm. Estic parlant de l'Amadeu Hurtado. Quan jo vaig anar a París, per primera vegada, vaig topar amb el règim nacionalista de l'après-guerre. De seguida em vaig indignar, sense recordar l'ambient forçat d'on sortia. I Amadeu Hurtado em va dir:

—Fixi's bé, abans de criticar, en les coses que veu del país d'on ve.

Des d'aquell moment, vaig començar a estimar França amb coneixement de causa. Abans d'això l'estimava per l'esperit.

Doncs bé, hi ha una mena d'homes—els polítics—que són combatuts tant si fan com si no fan. La qüestió és combatre'ls i carregar-los-hi el mort de tot. Segons una anècdota aplicada a Aristides Briand, un diputat forà i novell li contava, durant la guerra, al vell polític francès les seves preocupacions sobre els electors:

—No estan mai contents—deia el nou diputat—. Si estic entre ells, perquè no me'n vaig; si me'n vaig, perquè no estic entre ells; si estic a París, perquè no estic a l'exèrcit; si estic a l'exèrcit, perquè no estic al front; si estic al front, perquè no estic ferit, i si no estic ferit, perquè no estic mort.

—Just—va contestar Briand—, i si esteu mort, perquè no els hi contesteu la correspondència.

Exacte; la qüestió és que la gent parli malament dels polítics i digui que ells són la causa de tot el que passa... Volen dir? Volen dir? Ara, amb aquesta polèmica haguda darrerament Riba-Pla, s'han posat enfront dues teories cabdals: l'intellectual pur i el polític. L'intellectual pur ha dit que no creia en el polític i l'home que tira per

a polític o que mig n'és, ha dit que els homes que fan les coses són els polítics i no els que les somnien i no les fan.

Certament, ja és hora de què comencem a reivindicar el polític. El polític que, com Rovira i Virgili sabé allunyar-se d'un sou per a mantenir intacta una idealitat; certament, també, ja és hora de què respectem l'intellectual que a l'hora de la responsabilitat sabé caure del cantó esquerrà, que és el cantó del cor.—Carles Soldevila.

I és que la qüestió, tant per a uns com per als altres, senyors Riba i Pla, no és l'ésser polític o intel·lectual, sinó l'ésser un home humà que sàpiga estimar-se a si mateix tenint compte de la responsabilitat que la vida li ha posat a les mans i que no es pot abandonar així com així, quan hi ha un poble que s'hi fixa i jutja.

Aquest és el principi del tema. Tot el demés, tant si és polític com intel·lectual, és literatura. En la vida no hi ha més que el deure; res més que el deure.

FRANCESC MADRID

D'UNA URBANITZACIÓ

Parlem de la Plaça de Catalunya, d'aquella plaça que ha cobert de glòria al senyor Nebot.

La dimissió del senyor Nebot per motiu que la seva obra era massa costosa i que ell no s'ajustava als plans presentats, ha dut la suspensió de les obres. Com s'han de continuar? Desfer-ho, significa llançar els milions ja esmerçats; continuar-la, no pot ésser.

Sembla que serà el senyor Nicolau Maria Rubió i Tudiri qui l'acabarà. Es un bon acord. El senyor Rubió—parlem amb tota sinceritat—mereix tots els nostres elogis. Audaç caçador de feres, ha donat un excel·lent llibre reportant les seves caceres africanes. La notabilitat del senyor Rubió com a escriptor, acaba de palesar-se amb una altra obra. "Diàlegs sobre l'arquitectura".

Nicolau Maria Rubió és encara millor arquitecte que escriptor. Arquitecte jardiner municipal, ell ha continuat dignament la magnífica obra del gran Forastier al Parc de Montjuich. Les reformes recentíssimes al Parc de la Ciutadella són una altra mostra del seu talent—el Parc, és clar, podia quedar millor, però això depenia del que havia de pagar les obres i no d'ell.

Rubió—cal no confondre'l amb el famós arquitecte Rubió del barri gòtic—és el nostre millor arquitecte de jardins. Si s'encarrega de la Plaça de Catalunya, doncs, haurà d'ésser a base de fer-ne un jardí. Es això precisa-

ment el que s'escau amb la Plaça. Una gran plaça ha d'ésser sempre un jardí. Ha d'ésser també un lloc on hi des-
emboquin els carrers, però el que no sigui així és un de-
fecte que deriva dels orígens de la plaça, d'estar esgue-
rrada des del començament.

Un jardí a la Plaça de Catalunya, un jardí amb molt
de verd que tapi l'obra del senyor Nebot, seria l'únic
adob possible. No quedaria bé, perquè el fet pel senyor
Nebot no ho comporta, però quedaria el més bé possible.

MARIUS VIVES I ELS NOSTRES RICS

*Aquest jove, ros com una candela, és català, i viu, des
de fa deu anys a París. Aquest jove és amic de Matisse,
de Pruna, del japonès Fujita, de tots els artistes d'avant-
guarda. Aquest jove es diu Marius Vives, és escultor, i les
seves obres es cotitzen bé a París.*

París, en art, segueix essent la llotja del món.

*Aquest jove, a París, es sent viure com enlloc: d'una
manera generosa, ampla, càlida. París li ha obert els bra-
ços i se li ha entregat, talment com una dona. O ell, el jove
català, creu que se li ha entregat, talment com es creu d'u-
na dona: una entrega massa passiva, en la qual hi caben
tots els enganys.*

*Marius Vives, al seu estudi de Montparnasse, treballa
febrosament, infadigablement. De les seves mans pàl·lides
i llargues, miraculosament, en neixen aquestes estatuetes
que ara ens exposa a les "Galeries Dalmau" i que són una
meravella de ritme i de gràcia. Aquestes terres cuites de
Marius Vives tenen la gràcia inefable de les figuretes gre-
gues de Delos.*

*Sense ésser gregues, a més. No, no. L'art de Marius
Vives és personal i racial per essència i potència. Aquestes
estatuetes—fetes sota el cel de París, dolçament boirós,
sense pensar en la massa literària escola mediterrània—,
són profundament mediterrànies, profundament catalanes.*

*Marius Vives un dia ha sentit l'enyorança de Catalu-
nya. I ha deixat París. París, on, a més de treballar per a
la glòria, li quedava sempre un xic de temps per a fer la
bombe a Bullier!*

*I amb el petit tresor meravellós del seu art, Marius
Vives ha agafat el tren i ha vingut a Barcelona. Ha vin-
gut a ofrenar-nos el seu art puríssim, d'una rara qualitat.*

*Poques vegades hem vist una puresa de línia, una fi-
nor d'estil com en les estatuetes que a les "Galeries Dal-
mau" té exposades Marius Vives.*

*Si els catalans tinguessin un esperit més artista, aques-
tes escultures de Marius Vives no retornarien a París.
Aquestes escultures, meravelloses de gràcia i d'eurítmia,
ornarien les cases dels nostres rics. Però els nostres rics
ornen les seves cases amb cromos i ninots infectes. I és que
els nostres rics encara no han après a ésser-ne de rics.*

*Per comptes de quadros i escultures prefereixen com-
prar automòbils. Un automòbil és una cosa més grossa i
sorollosa que un quadro. I es pot lluir més que un quadro.*

VIRAI

LA BONHOMIA

Heus ací que aquesta reforma d'urbanització i aquarte-
rament, que segons diuen deixarà la nostra pibilleta a una
altura impecable de segle xx, ens ha portat a la mà unes
dades històriques de les nostres glorioses Drassanes.

Hom hi veu la puixança que correspon a les drassa-
nes de la marina més forta, imposadora d'aquelles lleis
que fins fa poc se'n deien el Consolat de Mar.

Però veus ací que, de cop i volta, després d'haver-ne
assolít Barcelona la possessió absoluta per una d'aquelles
marfugues que de vegades us atrapen amb l'ai al cor, tot
se'n va anar en orri.

Segurament, no mancaren caps calents que no capint
el benifet, eren partidaris de l'esbotzament, però per sort,
un nucli de partidaris d'anar tirant, sabrien imposar el
seny exhauridor de frisanques inquietants.

Perquè és de creure que llavors, no mancaven bons jans
oblidadissos, "gourmands" de l'escalforeta del bon sol re-
generador, que cuidessin de fer comprendre com tot era
per a fi de bé.

BAGIQUET

SANTIAGO RUSIÑOL

al qual avui s'homenatja al teatre del "Bos-
que". Sí, senyors: com que s'ho mereix, l'ho-
menatjarem tota la vida!

UN HOME FELIÇ

—No sé què ho deu fer, però, des de fa un quant temps, cada dia em diverteixo més.

SINCERITAT DE SOGRE

Aquell xicotàs tornà al seu poble nadiu després dels tres anys de servei militar passats en una burocràtica població castellana.

Durant aquest temps, se li havien mort el pare, la mare. Els germans i les germanes havien abandonat el poble. Els primers navegaven per aquests mons de Déu, i les segones vivien a ciutat amb llurs respectius marits.

Sense llar, sense família, determinà embarcarse amb el vaixell del patró Tanets, home franc i decidit.

Aquell xicotàs era guapot, poc amic d'enraonar i bon mariner. Altrament, el patró Tanets i la seva dona havien conegut a la seva família. Aquests tenien dues filles: dues fornides xicotes, vermelles i bones per al treball. El que havia d'arribar, arribà i al cap de poc temps d'ésser l'hoste de la casa en les temporades en què no es llançaven a la mar, un capvespre aquell xicot digué al patró:

—Us sabria greu tenir-me per gendre?

—No! Et considero mereixedor d'això i molt més. Seguiries navegant amb mi, i sempre vals més tu que un altre.

—Ja ho crec, reira!

—I quina voldries?

—Oh! Com que m'agraden totes dues, fins no sé què fer. Si la una és plaenta, l'altra encara més

—Ja ho crec!—digué el patró tot cofoi.

—Quina m'aconsellàrieu?

—Et seré franc... Si vols fills, casa't amb la petita; si no en vols, decideix-te per la gran, perquè si n'hagués hagut de tenir, ja fa temps que en tindria!

Al cap de poc temps va celebrar-se el casori, però no vàrem enterar-nos amb quina de les dues s'emmaridà aquell xicotàs.

EL POU

Per ésser bo com sou,
amic Francesc Griñó,
us dedico aquest pou
que és misteri i de fosca i de claró.

Era un pla d'hortes vora casa estès
i al mig un pou per a regar les hortes;
no les viuré mai més
aquelles hores vora del pou mortes.

Cridava ran del pou ben abocat
com arran de la vida que començava a viure,
i com si a dins algú hi fos amagat
contestava el meu crit o escarnia el meu riure.

I jo cridava cada cop més fort
per eixordà el de dins que responia
i si el de dins hagués estat la Mort
l'hauria ofesa perquè m'escarnia.

Ara prou sé que el pou era la vida
amb l'aigua clara de la felicitat,
i amb l'aigua pestilent de la mentida
i amb el destí sorrut dintre el pou amagat.

Ara sé que la veu que em responia
era la veu d'un altre jo mateix
que el tuc en mi i amb ell faig via
i plora amb mi i amb mi frueix.

I si cridem, ell també crida
i si riem, ell riu també
i és pou de cants i plors d'un fons sens mida
amb la foscor del Mal i la claror del Bé.

De nit la lluna hi cau, i tot el pou és lluna
i hi cauen temorencs tots els estels
i ens hi aboquem tot d'una,
car la lluna és la Sort i els estels són anhels.

Arran del pou de ma infantesa
hi havien flors i arbres enfruitats
i besos i de dolcesa
per sempre més abandonats.

I era precís viure la vida
i abandonar-se pou endins
i ofegar-se de sort o de mentida
en la dolçor del vespre o en l'or dels matins.

I no fer cas d'aquella veu confosa
que surt del pou com del fons de l'ignot
i ens fa la vida un poc esgarrifosa
i ens escarneix sempre que pot.

Quin consol dona aquest record llunyà!
Arran del pou els braços estenia
i cridava ben fort per eixordà
aquell de dins que m'escarnia.

A voltes en la vida aquesta veu
l'he sentit riure amb riure basardós,
fent-me un escarni estès per tot arreu,
com si sortís d'un pou misteriós.

I he recordat el pou de ma infantesa
i m'he sentit valent per a lluitar
contra la mala veu entorn estesa
i he assolit fer-la callar.

Pou benaurat, fes que eixordi el destí
o que em contesti amb una veu ben dolça,
car el dolor s'ha apoderat de mi
i en el pou del meu cor ja hi ha fet molsa.

Pou benaurat, que només tens un ull,
com jo una sola concepció del viure,
no m'escarneixis amb auster embrull,
contesta'm sempre esbadocat a riure.

Encar que a dins hi tinguis un engany
d'aigua encantada o bé consumida,
fes que, almenys, no sentim el teu regany
i que visquem contents en la mentida.

Pou benaurat, el teu record llunyà
el guardaré com la relíquia pia
d'un jorn que, cridant fort, potser vaig eixordà
aquell de dins del dins que m'escarnia!

SALVADOR PERARNAU

ELS NOMS I LES PLAQUES

Sembla que les noves plaques que hom col·loca als carrers i places de Barcelona són, des del punt d'albir artístic, molt superiors a les antigues. Així m'ho han dit, perquè jo, sortosament, no he tingut pas la satisfacció de constatar la metamòrfosi...

Aquest fet de la unificació lingüística dels noms dels carrers, em recorda dos o tres casos interessants de canvi de nom, però no de canvi ordenat per l'autoritat municipal o governativa, sinó de canvi espontani i personalíssim. Veureu. Un gran artista català, Pau Casals, de reconeguda fama mundial, cada vegada que surt de casa per a emprendre una *tournee* per Europa, deixa el Pau a casa seva i apareix *Pablo* en tots els programes. A París ningú no recorda haver vist programes de concerts de l'eminent violoncellista on el seu nom apareixi tal com apareix a Barcelona.

Malgrat les indicacions que se li han fet assenyalant-li aquesta curiosa anomalia, el mestre Casals, a París, no vol pas passar per Pau. Ni En Manén, per exemple, vol passar per Joan... No sóc pas jo, pobre de mi, qui regateja mèrits artístics als dos músics esmentats per als quals sento una veritable admiració. Però m'estranya, per què no dir-ho?, que aquests senyors no es decideixin per la "unificació" del nom.

Comprendriem, perfectament, que a Madrid se'ls digués *Pablo* i *Juan*, a Barcelona Pau i Joan i a París *Paul* i *Jean*... Però no compremem que a París se'ls digui com a Sevilla i no com als programes del Palau de la Música Catalana.

Caldria, doncs, que es decidissin per l'un o per l'altre i adoptar el que escollissin, tant a Reus, com a Londres i com a París, naturalment.

DOMÈNEC DE BELLMUNT

a Xirgu estrena
la fuente y el río",
rd Marquina

EL POETA I L'ACTRIU

El poeta és Eduard Marquina. L'actriu, Margarida Xirgu. Dos noms plens de possibilitats, d'amples horitzons, d'amples perspectives.

El poeta Eduard Marquina i l'actriu, són les dues cimes més altes del teatre. Tot el demés, tots els demés, donen una trista impressió de petitesa, de cosa esquifida, baixa de sostre.

La vulgaritat i el gust depravat regnen arreu. Sols aquests noms, aquests dos noms, es salven: Margarida Xirgu i Eduard Marquina. Alegrem-nos de què siguin aquests, precisament, els que, sense baixes concessions, d'una manera noble i digna, triomfen del mal gust dels demés.

Mentre la majoria dels comediògrafs (?) envileixen el teatre i fan un art carrincló, de pasta de tortell, obert a tota ximpleria, a tota gro-

lleria, ell, Eduard Marquina, fa poesia. Que Déu li pagui. I qui diu Déu, diu el poble, que és qui ha d'omplir els teatres. De la seva ploma brollen aquestes meravelles, plenes de poesia i de tendresa, que es diuen "El pavo real", "El pobrecito carpintero", "Fruto bendito".

Margarida Xirgu és l'actriu més intelligent que coneixem. No s'ha subordinat a la infecta "comèdia blanca", a l'infecte "astrkàn". De cap altra actriu pot dir-se el mateix. És el millor elogi que podem fer de Margarida Xirgu.

per malalt, comandant al patró del seu vaixell que en tornar vingué amb els seus fills.

En Colom i esposa, malgrat que aquesta li semblava ja portar al damunt l'encàrrec d'un infant, decidiren plegar les gàbies i anar-se'n a Gènova.

La travessia va ésser un xic calmosa per efectes del poc vent i s'anà allargant, allargant més del compte i dels comptes, donant lloc a què l'esposa d'En Colom, pare, infantés al Colomet, precisament fóra del límit de les aigües jurisdiccionals d'Espanya i abans d'arribar a les d'Itàlia.

Hom dirà: és fill del mar, doncs? No, senyor, perquè ja és sabut que tota criatura nada a bord d'un vaixell es considera com a nadiu de la terra on el vaixell està inscrit, però ara ve el bo, senyors historiadors. El "Sant Cristòfor" estava inscrit per partida doble, és a dir: que el tenia registrat En Rossi a Gènova i En Blanc a Sant Pol.

En això, arribaren tots a Gènova i fou padrí En Rossi, qui volia que es digués com ell, Pietro, però el pare

Colom va dir que s'havia d'anomenar com el seu pare adoptiu, ço és, el vaixell, i es digué Cristòfor. En Rossi quedà malcontent, i en venjança l'anomenà sempre Colombo. Per això, els italians cregueren sempre que era d'ells.

Ja gran, el xicot, anà i vingué amb el "Sant Cristòfor", prenent aficions nàutiques, fins que, morts els pares, mort el padrí, enfonsat el vaixell, i el negoci en orris, decidí anar a provar sort per terres de parla castellana, però com que no trobà escaient fer-se la traducció dels seus cognoms, car hauria hagut de signar-se Palomo Blanco, pensà i decidí suprimir el color i transformar el Colom en Colón que anava més fi amb la fonètica.

Aquesta és la realitat dels fets i tot el demés són vuits i nous i cartes que no lliguen. Jo ja sé que hom no hi donarà crèdit potser, però és el mateix; la meva consciència, ara, resta més tranquil·la i encara que sofreixi ingràtituds, em restarà el consol de pensar que també a el pobre Cristòfor n'hi feren, i ara tot és parlar d'ell.

LLUÍS RAMÍREZ CARULLA

XERRAMEQUE ARTI/TIQUE

MASSA GENT

En una ciutat d'un milió de veïns com la nostra, hi ha massa gent per a tot; són masses els que pensen, escriuen, esculpeixen, dibuixen i pinten i masses els que exposen.

Ara mateix hi han a Barcelona quinze exposicions d'art obertes, pel cap baix, amb 34 expositors i unes 370 obres per a tots els gustos, sense comptar els 32 esmalts i voris d'En Soldevila i les tres o quatre dotzenes de peces de vidre decorat al foc, de l'Amèrica Cardunets i les germanes Solé. Oi, que sembla mentida? Doncs aquestes dades que exposo, són veritats com a temples egipcis que poden comprovar els meus llegidors, prenent-se la molèstia de donar un tomb per les set o vuit "Galeries" barcelonines.

A les "Laietanes", per exemple, amb l'"Associació d'art", que hi celebra la seva segona exposició anyal, n'hi hauria ben bé prou, perquè es tracta de més de vint artistes. Ves qui es recorda del que ha vist, en entrar a la sala del costat!

Roseguem cues de pansa i fem una mica de memòria, començant per les expositores: Dolors Bec, m'agrada força el seu *Vano*, perquè va ben acompanyat; Teresa Condeminas, ai, filla!, aquelles *Pomes camoses* em fan denteta! Teresa Fàbregas, es veu que sap tractar bé la naturalesa morta i a la viva, vostè; Pepeta Serraviñals, m'agrada el seu *Paisatge*, perquè en té d'altres en perspectiva; Ramona Aulina, si vostè fa tan de goig com la seva *Orfebreria*, m'agradaria conèixer-la; Tereseta Fàbregas, que dolça deu ésser una estreta d'aquelles mans que fan miracles artístics damunt del couro!

Al davant dels homes cal posar-hi En Galofre Surís, per la traça amb la qual sap tractar a les noies maques, quan es troba *En família*. Li van darrera: Davalillo, amb *Santa Creu d'Olorde*; En Manuel Rocamora, que té un *Joc de cafè* de primera; En Barrenechea, amo d'un taller vist per dintre, que no és de pintor, i En Francesc Jou fent barrila amb uns ninots colorits amb grapa. Els acompanyants d'aquests artistes no fan cap mal paper, i En Cardellà i En Martí, fins bo i tot, amb les seves escultures; demés poden ésser citats *Paisatge*, de Pep Amat; el jeroglífic *Carrer en festa*, d'En Manelet Camps; el *Retrat de nen*, signat per En Fàbregas; *Cà'n Besora*, d'En Ribas; *Paisatge*, de Sancho; *Dansarina*, de Soler; *Retrat*, de Vilatovà i *Camí de la Moixina*, arranjadet per En Maurici Valls.

I tornem al sexe bell, per a fer constar que les decoradores al foc, de vidre, abans esmentades, són artistes de gust i de moltes manetes.

I ja tenim aquí al nostre Cardunets, retratista perpetu dels vells carrers de Barcelona, que coneix com ningú, i als quals pren la fesomia amb quatre cops de carbó només.

Cal fer constar que En Cardunets se'ns torna un pintor d'empenta, havent portat de Mallorca un grapat de pintures que enamoren, per la seva força i la veritat dels seus colors.

En Sans Castaño és un pintor que fa coses maques amb els pinzells a la mà; la figura *Portant el fugitiu*; els pasitges ben vistos d'*El Puig* i *La Rovira*, les flors exquisides i els bodegonets també exquisits que els hi fan

companyia, són coses ben fetes com no se'n veuen gaires.

Una mica duret encara, però ben orientat, En Josep Maria Armengol ens fa una colla de promences afalagadores, com *Font de Rajols* i *Cà'n Viladot*, dues mostres evidents de què sap veure el color.

A "La Pinacoteca" En Mir i Màs de Xexàs, ens diu que és un artista de sensibilitat que es commou veient pasturar les vaques, o mirant *El pollanc* solitari en ple dia o bé pasejant pel *Prat de la Capella*. Que li provin els aïres d'Olot.

A les "Galeries Dalmau" el jove escultor En Marius Vives hi té una vintena de *bibelots* casolans en terra cuita, d'un caient agre-dolç ben simpàtic que diu En "Joan Sacs" que són catalans fins el moll de l'os. Potser sí, home!

El que es veu ben clar, per ara, que En Marius Vives serà un xicot de lluc per a fer coses boniques i sentides quan treballi de ferm, perquè sap pensar abans de posar-se a la tasca, el que molts no fan.

Què és això? S'acaba el paper i encara no som a la meitat?

Massa gent, massa gent...

C. ARBÓ

EL DEPORT

FUTBOL

Diumenge passat vàrem tenir allò que se'n diu un plat fort; Castella i Catalunya se les tenien al camp de Les Corts, o sigui a la catedral, i com que no es varen permetre altres partits dintre Barcelona, el camp es veié molt concorregut.

La nostra selecció es va formar amb el milloret dels nostres jugadors, sense posar-hi fenòmens, i és clar, com que les "lumbreras" no hi feien nosa, els nostres van guanyar per tres gols a cap.

Els madrilenys quedaren parats davant l'embranchida d'aquells nois dels quals no tenien noció ni de què existissin. Tanmateix varen convèncer's que els que nosaltres tenim millors, són precisament els que no són "asos".

I si no que tornin i se'n convenceran.

Ja tenim campió: l'"Irún".

Van jugar diumenge a Saragossa i va ésser una cosa molt disputada.

Per a donar més impressió de què es tractava d'una lluita decisiva, hi va haver perllongació. Aquests saragossans estan de sort: bons partits i encara més llargs que els d'habitud.

Sigui com sigui, l'"Irún" va guanyar i s'adjudicà el títol de campió.

MOTORISME

"Penya Rhin" celebrà diumenge passat la cursa internacional a la costa de la Rabassada.

Va haver-hi molta gent i pocs cotxes.

Però no podem queixar-nos pel fet de què fossin pocs els participants, perquè tots fóren bons i varen córrer amb afició.

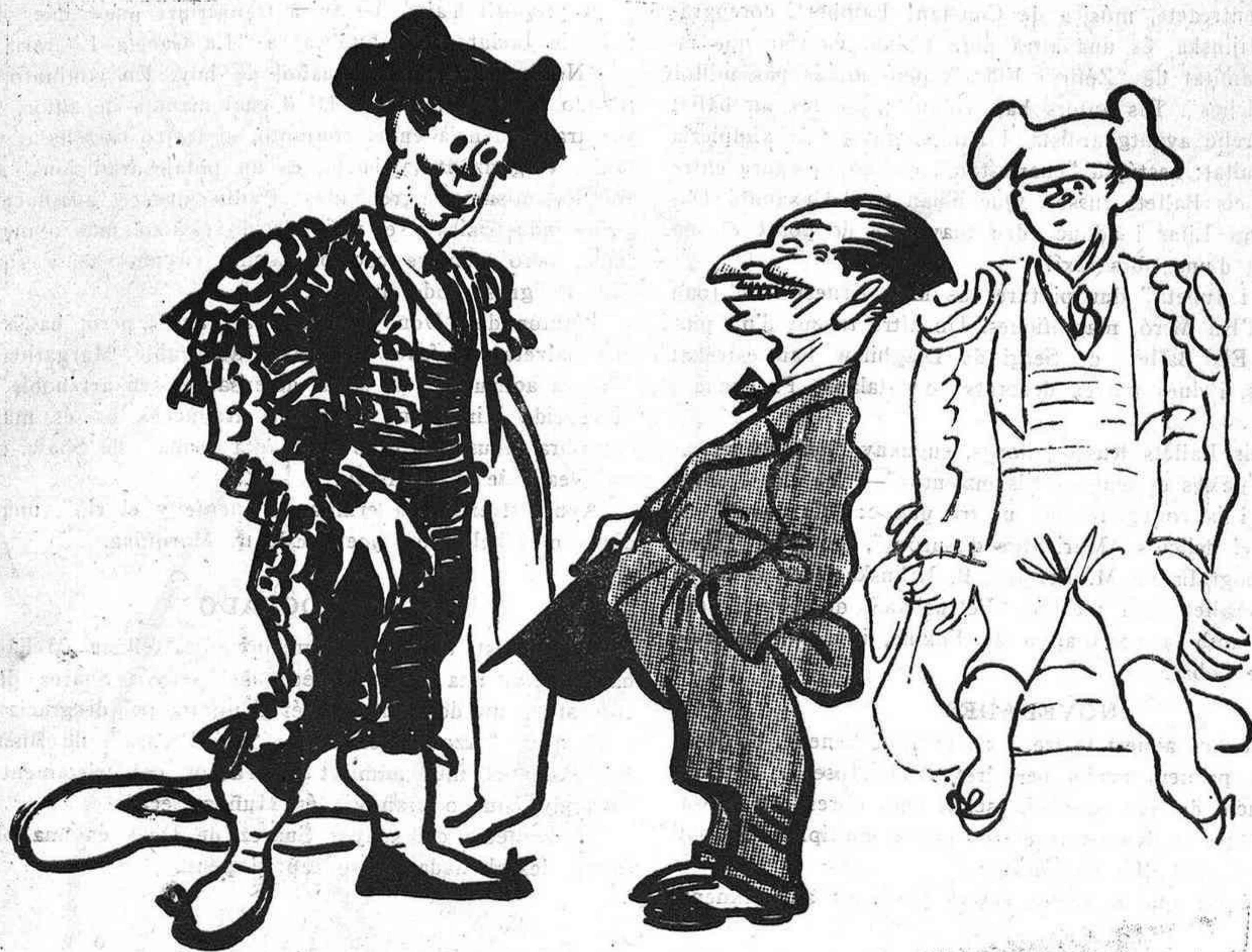
Res ho prova tant com els records que es van batre.

Decididament, cada any progressem en aquesta prova.

Si continuem així, no sabem pas on arribarem.

Ja convé, ja, de posar-nos al nivell de les altres nacions amb qüestions de motorisme.

Anem tant endarrera, encara!

UNA PENSADA

—I què li sembla del barri gòtic?

—“Muy bien. Pero sería más gótico con una plaza de toros.”

HIPISME

Continuen les curses de cavalls a l'Hipòdrom.

No hi passa res de nou. En qüestions de curses de cavalls tot és sempre igual; la única cosa que varia són les apostes, però com que a nosaltres això no ens interessa, d'aquí que sempre ho trobem tot amb les mateixes proporcions.

Els “fatxendes” estan a l'ordre del dia; els uns més i els altres menys, tots qui més qui menys fan el ridícul.

Déu els conservi l'humor i que durin!

I a nosaltres les ganes de riure-ns-en.

TEIXI

LA JUNTA GENERAL DEL CENTRE DE DEPENDENTS DEL PASSAT DIUMENGE

El senyor Milans del Bosch digué als periodistes que el suspendre's la sessió de la Junta general, fou perquè no hi assistí el nombre de socis que calia segons el Reglament de l'entitat, i això va produir algun trastorn, obligant a la força pública a intervenir-hi per a desallotjar l'estatge.

— Hem retallat aquesta notícia, que ha publicat tota la premsa, per creure-la interessant.—

LICEO

Els Ballets Russos de Sergi de Diaghilew ens han donat tres altres estrenes—aquestes, amb “Els mariners”, d'Auric, són les obres noves que anunciava.

“Les biches”, del músic francès Francis Poulenc, no és ni de molt cap cosa notable. La coreografia de la senyora B. Nijinska, tan deficient com la música. Llàstima del treball artístic dels dansarins. El millor del ballet són el decorat i el teló de l'excellent pintora francesa Maria Laurencin, executats pel príncep A. Schervatchidze; el vestuari de la mateixa Maria Laurencin, en canvi, és desastrós, potser per culpa de la confecció de la senyora Vera Soudeikine.

“Zefir i Flora”, ballet en tres quadros de Boris Kotxno, música de Vladimir Dukelsky, és dolent de confiança. Els esforços de Leònides Massine per a salvar la coreografia, no han pogut reeixir, com tampoc el treball dels dansarins senyoreta Alexandra Danilova i senyors Sergi Lifar i L. Massine. De les decoracions de Georges Braque, executades pel príncep Schervatchidze, només s'aguanta la primera; els trajes del mateix senyor Braque, molt pitjor que tot.

“Romeu i Julieta”, assaig de ballet sense decorat en dues

parts i un entreacte, música de Constant Lambert, coreografia de B. Nijinska, és una altra obra fluixa; és clar que no arriba a calamitat de "Zèfir i Flora", però no és pas millor que "Les biches". Els autors han volgut presentar un ballet modern, gairebé avantguardista, i han caigut en la ximpleria de la modernitat; l'estúpid "charleston" mai no s'escaurà entre un art com els Ballets russos. Què n'han tret Alexandra Danilova i Sergi Lifar i àdhuc adeu Slavinsky de posar el seu art al servei d'una obra així?

"Romeu i Julieta" duu pintures de Max Ernest i de Joan Miró. Les d'En Miró, magnífiques. Un altre triomf d'un pintor català! Els Ballets de Sergi de Diaghilew han estrenat quatre obres, i dues porten decorats de catalans: P. Pruna i Joan Miró.

L'èxit dels Ballets Russos, doncs, enguany l'hem de cercar en una sola de les estrenes—"Els mariners"—i les altres obres presentades i ja conegudes del nostre públic: "Carnaval", de Schumann; el deliciós "Maridatge d'Aurora", del gran Tchaikovsky, coreografia de M. Petipa i B. Nijinska; i en el ballet perfecta, el ballet obra mestra, "Petruchka", del genial Igor Strawinsky, amb la coreografia de Fokine, i la interpretació a l'altura de l'obra.

NOVEDADES

Res de nou en aquest teatre, a no ésser el benefici de Josefina Fornés, primera actriu per dret propi. Josefina Fornés, per a la funció del seu benefici, escollí dues obres ben oposades entre sí, per a demostrar el seu talent múltiple: "El pati blau" i "El castell dels tres dragons".

Ja no cal dir que el teatre estava ple i els aplaudiments abundaren.

COMICO

La major part dels artistes que actualment actuen als teatres de Barcelona, s'han unit a l'homenatge que l'empresa del "Cómico" dedica al "produceur" Manuel Sugrañes.

Veritablement, En Sugrañes es mereix tots els homenajes d'aquest món... i fins de l'altre. És modest, intelligent, treballador infadigable.

En la festa hi prendran part, entre molts altres, elements tan valiosos com els següents: Enric Borràs, Matilde Xartart, Joaquim Montero, Ramon Peña, Consol Hidalgo, Cànda Suárez, etc.

BOSQUE

Un altre homenatge. Aquest és dedicat al nostre eximi Rusiñol, i el celebra la Companyia Claramunt-Adrià al teatre del "Bosque".

En Rusiñol s'hi ha de trobar bé per força al "Bosc".

Ja, ja ho sabem que és un xistu suat. Però no vindrà d'un ara que estem a l'època de la poca-solta.

El fet és que sembla que aquesta representació extraordinària de "L'auca del senyor Esteve"—que en això consistirà l'homenatge de la vila de Gràcia—, serà una cosa esplèndida i d'aquelles que fan època.

OLYMPIA

Els menuts de Singer han fet el miracle d'animar aquest teatre.

Veritablement, la cosa s'ho val. De menuts com aquests no en corren. Treballant, són uns gegants.

Pocs espectacles com aquest dels liliputencs de Singer hem vist a Barcelona.

GOYA

"Nuestra diosa" és una comèdia interessantíssima de l'italià Massimo Bontempelli, que ha traduït, d'una manera impecable, Salvador Vilaregut. Interessantíssima, pel seu noble afany de renovació més que per la comèdia en sí. Interessantíssima perquè no és vulgar ni xabacana com la majoria de comèdies que es representen avui en els escenaris espanyols.

A propòsit d'això, bé anirà transcriure unes línies d'un article de Jacint Grau, publicat a "La Gaceta Literaria":

"No hay tal teatro español de hoy. En conjunto, exceptuando tal o cual obra y tal o cual manera de autor, sin mayor trascendencia en el conjunto, el teatro castellano y el catalán, vergonzante y basto, es un potaje tradicional adobado con los mismos ingredientes: traducciones y adaptaciones de obras industriales y el viejo cocido castizo, más o menos variado, pero siempre cocido. Cocina circunscrita y sin variedad. Peligroso todo nuevo guiso."

L'autor de "Don Juan de Carillana", però, havia de fer una salvetat, a favor d'aquesta admirable Margarida Xirgu "l'única actriu que ha sabut defensar el seu art noble". Quan Margarida Xirgu ens dóna una traducció, no és mai la de cap obra industrial: és o la "Santa Joana", de Shaw, o "Nuestra Dea", de Bontempelli.

Avui estrena "La ermita, la fuente y el río", una de les obres més belles del poeta Eduard Marquina.

ELDORADO

En aquest teatre la companyia castellana Melià-Cibrián ha estrenat una nova comèdia del senyor Suárez de Deza. Aquest és un dels autors més admirats pel desgraciat "Azorín", quan "Azorín" escriu en "La Prensa", de Buenos Aires. Aquí el més admirat de l'autor del tristament famós "Brandy, mucho brandy", és Muñoz Seca.

La comèdia del senyor Suárez de Deza és una obra absurda, descabellada, sense cap ni peus.

BOB

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn.

"La Casa de la Ciudad de Barcelona", per A. Duran i

Sanpere. (Societat d'Atracció de Forasters de Barcelona.)

Es lloabilíssima la tasca que fa la Societat d'Atracció de Forasters de la nostra ciutat. Des de fa algun temps, ha afegit a la seva obra la "Biblioteca de Turismo", en la qual publica monografies dels principals monuments històrics i d'art de Catalunya, degudes a competents historiadors o arqueòlegs; porta publicades les obres "Montjuich", per Marian Faura; Josep Roca i Roca; "Banyoles-Besalú", per Fèlix Duran; "Vilanova i Geltrú i el Museu Biblioteca Balaguer", per Víctor Oliva; "El reial Monesteri de Santa Maria de Pedralbes", per Duran i Sanpere; "El temple i l'heràldica de Santa Maria del Mar", per Bonaventura Bassegoda i Josep Maria d'Alòs; "Montblanch", per Fèlix Duran; "Girona", per Carles Rahola i ara aquest nou volum de Duran i Sanpere.

La Casa Consistorial de Barcelona hi és estudiada a la perfecció, en els seus aspectes històric, arqueològic i artístic. El senyor A. Duran i Sanpere és una autoritat com historiador i com arqueòleg. El llibre sap donar la visió perfecta de la Casa de la Ciutat. Il·lustren la monografia fotografies de les principals bel·leses artístiques i plans de reconstrucció.

Hem de plànyer, només, que l'obra—millor, la "Biblioteca de Turismo"—no sigui en català.

"El demonio juega", novella d'Alfons Vidal i Planas.

Vidal i Planas és un dels escriptors de parla castellana més singulars, més personals, més inquietos. Classificat com un aiguafortista, com un escriptor que sent un cert "penchant" per

DELICIES DEL TEMPS

El sol comença a cremar.

les escenes de barris baixos, per la negror infame de la mala vida, hi ha en ell, però—indubtablement—, un místic.

I un sensual? També, però no cal allunyar massa una de l'altra aquestes dues coses. El misticisme no és més que una variant de la sensualitat.

"El demonio juega" és un llibre generós, cordial, escrit en un líric to major com tots els llibres de Vidal i Planas. És, també, un llibre fort, valent, impulsiu, que es llegeix amb delit.

I, sobretot, una obra considerable de bellesa. En Vidal i Planas hi ha, per damunt de tot, un formidable creador de bellesa.

En "El demonio juega" Vidal i Planas demostra les grans condicions que en ell hi ha de novel·lista i ens demostra una cosa millor: la inefable bondat del seu cor.

"De la meva joventut", poèsies de J. Torredadella i Dagà.

Uns versos senzills, sense complicacions, sense extravagàncies, a la vella, escola. Molt estimables, però. Estimables per la seva honradesa, pel seu sentiment.

"De la meva joventut" està dividit en dues parts: "flors d'amor i flors de fe", i es llegeix amb facilitat i amb gust.

Des d'aquestes pàgines enviem la nostra enhorabona al seu autor.

ALPHA

Quant de temps per a preparar aquestes noces de platí de Mossn Collell amb el periodisme!

Diuen que, un cop celebrat l'homenatge, començaran a preparar-se les de diamant; podria ésser que amb vin-i-cinc anys encara no es tingués temps.

Hom diu que, a conseqüència de l'estrena de "Romeu i Julieta", els concurrents al "Liceo" volen obsequiar al senyor Sergi Diaghilew i als elements de la seva companyia, amb un concurs de "charleston".

El dia 22 arriba el doctor Ulloa. Està segur de poder demostrar la nissaga catalana de Cristòfor Colom.

Hi ha gran expectació per a oir la seva conferència a l'Ateneu Barcelonès. La conferència serà trasmesa per T. S. F. Així, la sentiran des de Madrid.

Hi va haver la Festa de la Flor. Va ésser molt i molt lluïda. Però les persones a les quals anaven dirigides les quantitats recollides, tocaren ben pocs diners. I és que la gent ja no admet el truc de recollir diners per a què puguin lluir els senyors "benèfics".

Nois, això de la canalització del Llobregat, vol portar-se endavant.

Però, és que ja se n'han adonat que el riu Llobregat no existeix, que és un mite com ho és l'existència d'un tramvia al carrer del Comte de l'Asalto?

17 de maig 1902-17 de maig 1927. Grans festes. Vint-i-cinc anys de regnat són una cosa seriosa. Després, encara hi haurà qui dirà que val més la República; quan s'ha

vist que un president de República ocupés el càrrec vint-i-cinc anys seguits?

Viatge de l'alcalde i del president de la Diputació. Oh, aquest cop no han anat pas a Madrid per a resoldre coses petites.

S'ha de guardar el secret. "Lo que suene, sonarà", diu aproximadament un refrà de Chinchilla.

Bonic, bonic!

L'Ajuntament concedeix cada any un premi científic, deixa d'un senyor. Enguany, després d'haver guanyat el premi, el senyor Ponsà donà una nota oficial dient que l'Ajuntament no faria efectius els diners perquè no hi havia consignació al presupost.

Així es fan les coses! Què us en sembla?

Bonic, bonic!!!

Ara es celebra un Congrés de Regadius.

Té, ves quines coses es veuen!

Es celebra el Congrés després de molts dies seguits de pluja.

Un gran i important robatori de documents a Anglaterra. Estan complicats en l'afer una agència comercial soviètica i distingides personalitats angleses.

L'afer és important, no hi ha dubte.

Però, què en treu Anglaterra de voler que hom li torni tots els documents? Els que no tenen valor cotitzable els hauria de deixar córrer, perquè al capdavall els que els han presja els han vist i se n'han aprofitat.

L'altra nit hi hagué una festa a la Plaça de Sant Jaume.

Eren les deu, i el rellotge de la Casa de la ciutat marcava un quart d'una; la festa acabà a quarts de dotze, i les agulles del rellotge seguien a un quart d'una.

Ho veieu com el nostre Ajuntament va sempre a l'hora?

Impremta LA CAMPANA i L'ESQUELLA : Olm, 8, Ciutat

OBSEQUI als llegidors de

L'Esquella de la Torratxa

LOT EXCEPCIONAL

OBRES QUE EN CONJUNT VALEN **Pessetes 20** ES DONEN ALS LLEGIDORS DE **L'ESQUELLA** PER **Pessetes 4**

¿En qué mes ha nacido Vd.?—Doce cuadernos.—

Un cuaderno cada mes, que adivina carácter, conducta, pasiones, bienes y dichas, porvenir, etcétera, según los estudios de la célebre sibila parisiense Mad. Lidia Thebas. Ptas. 3

Mil chistes y cuentos de D. Toribio » 0'50

El problema del porvenir latino, por Leon Bezalette » 3

En el campo y en la ciudad, novela de Ricardo Molina » 1

El Genio y el Arte, por S. J. Carner » 1'50

Al altre món, por J. Mª Arnau » 1'50

El éxito, por M. Galobardas » 1'50

El combat de Trafalgar, per P. A. Torres » 2

Bona jugada, per V. Valenciano y J. Roca » 1

L'agulla, per F. Pelay Briz » 2

Cent mil duros, per J. M. Folguera i F. Soler » 2

La direcció del globo, per Sanal i Serra » 0'50

Carn i ossos, per S. Gomila » 0'50

Total 24 obres que valen pessetes 20, es donen per pesetes 4

Per a ésser remès a províncies és necessari ajuntar a l'import del LOT, pessetes 0'75, pels gastos d'enviu

AVIS: El número de LOTS és molt limitat, així és, què, un cop esgotat, no hi ha dret a reclamació.

EDUARDO MARQUINA

Obra de gran éxito

**LA ERMITA,
LA FUENTE
Y EL RIO**

Un tomo 8.º Ptas. 5 Edición popular, Ptas. 2'50

PRESONS D'EUROPA

- 1.ª Sèrie: **Les de Barcelona** Ptes. 2
2.ª Sèrie: **Les de Barcelona** Ptes. 2
Per F. Girbal Jaume
3.ª Sèrie: **La Bastilla** Ptes. 2
Per Lluís Capdevila

PERE COROMINAS

Jardins de Sant Pol

Pessetes 4

SANTIAGO RUSIÑOL

- Del Born al Plata** Ptes. 3'50
La "Niña gorda" Ptes. 3'50

FRANCISCO MADRID

Sangre en Atarazanas

== Pesetas 4 ==

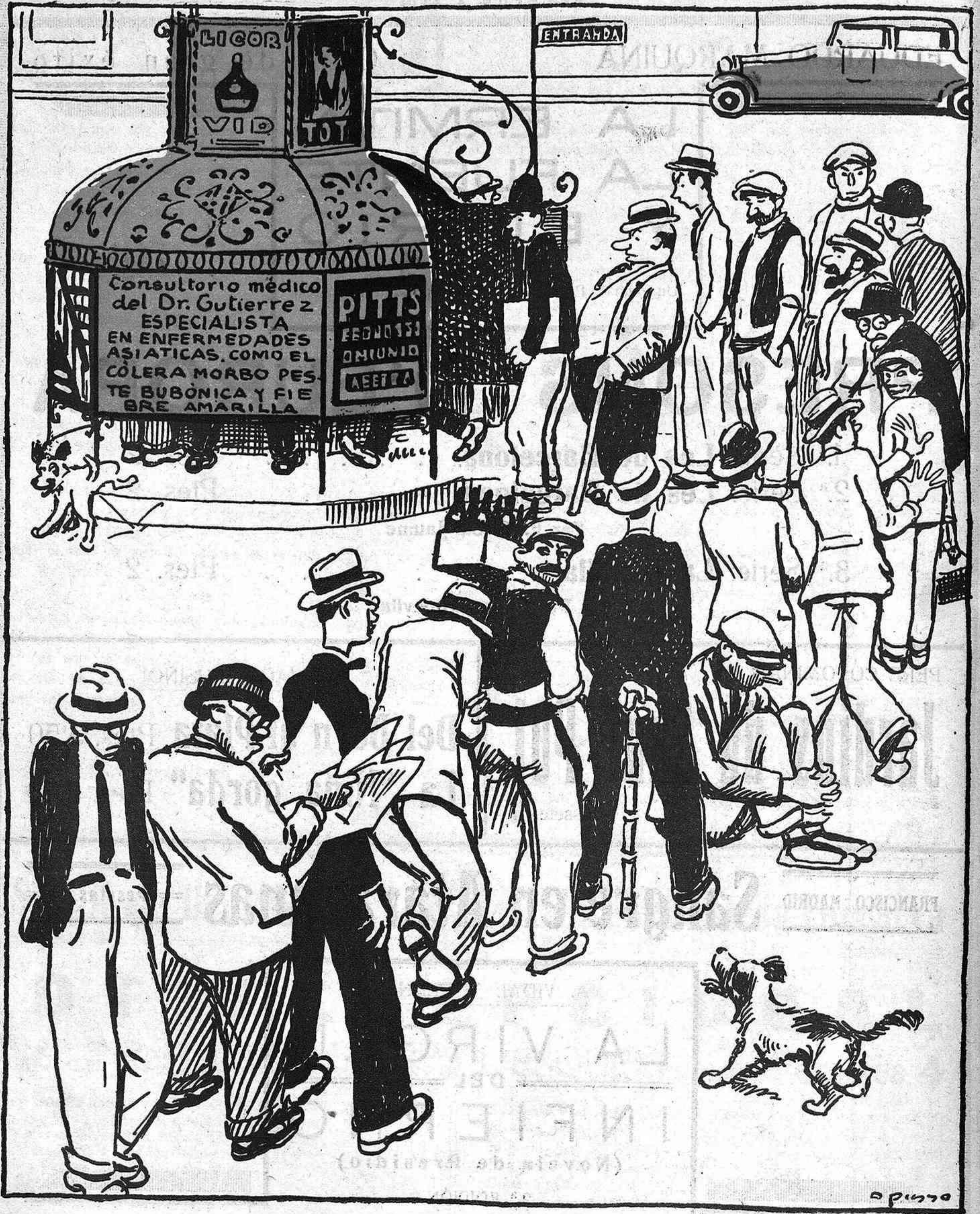
A. VIDAL Y PLANAS

**LA VIRGEN
DEL
INFIERNO**
(Novela de Presidio)

2.ª EDICIÓN

Un tomo en 8.º de más de 200 páginas Pesetas 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorga rebaixes.

CURS D'ESPERANTO